

1 TIMÓTI

Inúxoti yutóxinoa Poûlu ne Timóti

Enepora yútoe Poûlu, xoko homoêhou koéhati Timóti yóno. Kutípoa Timóti ne kaná'uti ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus yaneko kamôa xoko Poûlu. Énomone “nje'éxa” kixínoa Poûlu. Êno xáneheixea Timóti ne Poûlu koeku koyúhoponea emo'u Itukó'oviti xapa xâne. Po'íke káxe, ôvane Timóti ya Éfezu inúxino ítuke Itukó'oviti koeku ukóponea ne Poûlu po'íke pitivóko. Énomone óvoheixoiko ne Timóti pahukínoane Poûlu ra koyuhópeti, inúxoti yútoenoa.

Éxokoa Poûlu ne Timóti nókone kó'iyea ne inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti ya imokóvokuti, koane nókone ítúkea ne xanena Itukó'oviti. Koyúhoinoamaka Poûlu koêku ne inuxínotihiko xanena Itukó'oviti kónokea okópea ne ihíkavoti ákoti akaná'u, enepone koyúhoti koeku kixovókuti kuteâti ákoyea yusíka níkeokono po'ínuhiko kó'iyevoku níkokónoti, koáne ákoyea yusíka kóyenoyea koane ko'ímaya ne xâne. Ixíko'okoa Poûlu ne inuxínotihiko imokóvokuti yuíxeovo ítúkea ne ítukéti pónékono ítúkea. Ina enekómaka Timóti ítúkeovo xâne motovâti hókeokono kixoku ítúkeovo ya uhá koeti ítuke. Enékovimaka pónea uti kixoku vitúkeovo, uti kutípoti Jesus, koane vitúkeovo xâne kuri'ókovoti Itukó'oviti. Enékovimaka vitúkeovo koati kaná'uti kuvóvoti Itukó'oviti, koane ákoyea omótovokoko vokóvo yoko kóxuna'ixeovo ûti ikéneke Jesus, ákotimaka kapayásakapu ûti.

Tûri

1 Yundóxinopi, ûndi Poûlu, undi ovoxe Kristu Jesus, ngoyuhó'iyéati emó'u xapa xâne, kuteâti páhoenonu indúkea ne Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti, yoko Kristu Jesus, enepone porexó'oviti hána'iti kúxoixone ûti ikéneke Itukó'oviti, véxone kousokeovomo.

2 Mbahúkinopea ra koyuhópeti Timotí, iti koati kaná'uti nje'éxa vo'oku kívivo Jesus yaneko ngoyuhó'inopea koêku.

Iká'iparaxapi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Kristu Jesus Vúnae, uhá koêti ne únatinoe koekúti ukeâti xokóyoke. Koane itúkapumaka hána'itike seánakopi yóvoheixo, koane úhепetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Ítukexeake Poûlu ne Timóti ya Éfezu

3 Kuteâti yunzó'inopi yanekôyo koeku yóneam íyeu Masêdonea, ngáyukopoikomaka émbemopeopi yóvoheixikone ya Éfezu. Ngahá'ainopi seyá'iki ne xâne kopoé'akoti íhikaxea, maka hákone íhíkaxo íhíkauvoti ákoti akaná'u,

4 yoko hákonemaka yuixóvo kutí koeti xetihí koêti, yoko yutoéti ákoti hunókoku kayumákoti íháhiko voxúnoekene ukeátine inâ turixóvo viyénoxapa. Enepora koekútihiko yuixovoke, koati yumópeokoko xâne poréxo, ya koêkuni huvó'oxea itúkea ítuke Itukó'oviti. Yoko kúveovo Itukó'oviti konokóvo motovâti itúkeokono ítuke.

5 Itea hara kutí'inoke mbahukínopiti yûnzo, ngaha'aînopiti ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko xâne. Yoko enepone ákoyea omótova yokóvo, konókoti ítúkeovo ukeâti xoko sasa'ípotine iséneu,

yexoâtimaka ákoyea ítikaheapu ikéneke Vúnae, koane ikéna'uxixo kívivoa.

⁶ Itea ápe xâne ákotine akoéneye. Pihohí koéne isóneu xoko po'ínuhiko koekúti ákoti itópoinoake, koekútihiko poréxotimaka xâne ixómoyea yumópokoko.

⁷ Enepohikone xâne, koati kaha'âti itúkeovo éxoti íhikaxea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, itea ako éxa kixó'ekone ne ihíkavoti íhikaxone, koane ákomaka koati éxea koêku ne yûho vo'ókuke, upánini ya kixoku koyúhoyea kutí koéhiko koati exoâti.

Itúkofoke ne Ponóvoti Kixovókuti

⁸ Véxoá itúkeovo koati únati koekúti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepo akutipokono.

⁹ Yoko ápeinoke ra Ponóvoti Kixovókuti, haina vo'ókuke xâne únati kixoku itúkeovo, itea vo'ókuke xâne pahukóvoti, koáne ne puvâti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, yóko'o ne ákoti téyone, koánemaka ne vaheréxoti kixoku itúkeovo. Ápeinokemaka nê'e vo'oku xâne ákoti asasá'i nonékuke Itukó'oviti, yoko xâne ákoti teyâ ne sasá'iti kixovókuti, koáne ne koepékoti há'a yoko êno, yóko'omaka ne koepékoti po'i xâne,

¹⁰ koánemaka vo'oku xâne ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, yoko hóyeno koyenópoti po'i hóyeno, koane xâne oméxoti po'i xâne itukoâti ákau. Ápeinokemaka ne Ponóvoti Kixovókuti vo'oku xâne semékenovo'iti, koáne ne itukóheoti koeku po'ínuhiko, koánemaka vo'oku uhá koeti po'ínuhiko okopâti ne koati ponóvoti ihíkavoti,

¹¹ enepone koyúhoinovike ne inámati ihíkavoti omínovike Jesus. Yoko koati êno hána'iti ihayú'iuti

ihíkauvoti nê'e ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone motokeâti kahána'ikeokono îha. Énomonemaka ne ihíkauvoti mbáhoenokono ngoyúhoyea xapa xâne.

Hána'iti elókeko okovo Poûlu vo'oku seánakoa Itukó'oviti

¹² Aínapo ákoe Vúnae Kristu Jesus koxunákonu, enepone inixónutimaka indúkeovo motovâti kúveovokono, kutí'inoke porexónuti ngo'ítukeinoa,

¹³ upánini indúkovo yómoti koémoke'eyea Jesus mekúke, ingoítponoatimaka kotíveti ne xanéna, koane yupihóvati váherexinoahiko índuke. Itea kóyeane kóseanayeonu Itukó'oviti, vo'oku akó'oti enjâ indúkeovo pahukóvoti yanekôyoke avô'o nguvâpu Jesus.

¹⁴ Koati yupihóvati kóseanayeonu Vúnae, porexónuti ngúveova, koane ákoyeamaka omótovo ongóvo po'ínuhiko xâne, kuteâti pónevi Kristu Jesus kó'iyea úti ikéneke.

¹⁵ Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye, koati kaná'uti, koane koati motovâti kúveovokono: Énomone símeane ne Kristu Jesus yara kúveu mêum koíteovo xâne pahukóvoti. Yoko undíne yupihóvoxo pahúkeovo ya uhá koêti.

¹⁶ Kóseanainonuke Vúnae, undi yupihóvoti pahúnevo ya uhá koeti po'ínuhiko xâne, koati kaha'âti kouhapu'ikea koêku ne Jesus Kristu ya njokóyoke, itúkeovo ôriti ímaxeovo kúxoixea xâne kutípea. Koati kaha'âtimaka itúkeonu éxokoke po'ínuhiko xâne ne hána'iti seánakovi, koêkuti yé'akeye kutipoâtimo, kutí'inoke itopónotihikomo apéyeati ákotinemo hunókoku xokóyoke.

17 Kahána'ikaikopo ûti ne Itukó'oviti, natina ûti, enepone kóyekutine ápeyea, ákoti tûri koane ákoti uké'eyeaku, ákotimaka inixoâti, poéhanemaka itukóvo koati kaná'uti Itukó'oviti. Itúkapu énomone itukóvo hána'iti teyonéti koane hána'iti ihayú'iuti ya uhá koeti káxe ákotinemo hunókoku. Ákoyeneoxoye.

18 Hara kôe injíko'okopike Timotí, iti kutí ngíxone nje'éxa xoko Jesus: Kéxuna'ixapu itíki ne únati itukéti ítukexeopike Vúnae, kuteâti koeku kóxuna'ixeovo húndaru, puyakóponovati yokóvo ixíko'okopike neko yuhó'inopi po'ínu ûti, enepone éxokoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itúkeovomo îti itukôa ra itukéti.

19 Yákoyeneye kéxuna'ixivo koeku kívivo Itukó'oviti, yexoâtimaka ákoyea itúkaheapu itea itúkeovo ponóvoti ne ítike. Yoko ápe xâne ákotine akoéneye isóneu. Kene kó'oyene, koati hána'itine koésayu'ixeokono koêku vo'ókuke.

20 Xapákukehiko, anêko Imíneu koane Alíxandere. Yoko mboré'okoane Satánae íkoitoponeokonohiko kotíveti, maka hákone koemóke'ekono ítuke Itukó'oviti vo'oku váhere ítuke.

2

Konókoti itúkea orásaum ne kutípoti Jesus

¹ Inúxoti ya uhá koêti, hara injíko'okopi: Konókoti itíkinoá orásaum ne uhá koeti xâne, yepemínoati seánakoa Itukó'oviti, yepemínoatimaka nókone xaneâti íkero'ixivo xoko Itukó'oviti.

² Itíkina orásaum ne nâtihiho koane uhá koeti po'ínuhiko pahúkoti, maka aúnatine koeku ûti, koane maka hákone isukókoti yoko okopókokoti,

motovâti vitúkeovo teyoti Itukó'oviti koane vitúkeovomaka itípakovoti.

³ Vo'oku Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti, ínixoa unáko nê'e, koane koati ponóvotinoa kó'iyeaneye.

⁴ Yoko kahá'ainoa Itukó'oviti ne uhá koeti xâne íteova ne pahúnevo koane kutípea ne kaná'uti kixovókuti ukeâti xokóyoke.

⁵ Vo'oku poéhaxo ne Itukó'oviti, ako po'ínu. Poéhamaka ne Epemínoviti nonékuke Itukó'oviti. Énomone ne Kristu Jesus, enepone ikútipasikoponovoviti, uti xâne.

⁶ Kuri'okopovo Itukó'oviti nê'e enepo ivokóvo kuruhúke, yaneko porexópo ésa'i pahúnevo uhá koeti xâne. Yoko kouhapu'ikovone neko koekúti simovóne kaxénaxeake Itukó'oviti urápu'iyea.

⁷ Énomone noívokoxinonu Vúnae, motovâti ngoyúhoyea koeku nê'e. Énomonemaka pahúkinonu xapa xâne. Yoko koati kaná'uti ra yúnzo, haina nzemekékexoti. Noívokoxinonuke motovâti ínzikaxea ne ákoti itukapu júdeu koêku ne kaná'uti kixovókuti, kutípone úti.

⁸ Ngahá'ainoahiko ne hóyeno, koêkuti óvoheixoku, itúkea orásaum, koane ákoyea váhere ítuke vô'u koéxepeno Itukó'oviti ya orásaum, ákotimaka xâne ímaikinovoke koane ákotimaka púvone.

⁹ Kúteanemaka ne senóhiko, ngahá'ainoamaka kóyuseyea kixoku ko'ípovoyea, ákoti akutêa senóhiko ákoti téyapana. Konókotimaka itúkeovohiko éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Enepone kouhé'ekoati, ako apásika itúkeovo koekúti kuteâti uhé'ekoti ikáhi, koane ôro iyóyonevo, yoko po'ínuhiko kohépiti iyoyókovopeti, koane

ko'ípovoyeamaka koati únati ipovóti.

¹⁰ Itea hane itúka kouhé'ekoati, ponóvoti kixoku itúkeovo, kuteâti motókeyea itúkea ne senóhiko koyúhoti itúkeovo teyoti Itukó'oviti.

¹¹ Enepo ihíkaxakana senóhiko ne emo'u Itukó'oviti, konókoti yunú kóyeyea, koane téyeya ne ihíkaxoati ákotimaka kapayásakinapa.

¹² Ákomaka nzíka ne senóhiko íhikaxea koane pahúkea íma. Konókoti éxea yunú kóyeyeahiko.

¹³ Vo'oku Âdaum inuxô itúkeokono, ina itukókono Éva ikénepoke.

¹⁴ Koane hainámaka Âdaum ne aupú'ikokono, itea koatíne sêno aupú'ikokono, íkorókovoti pahunévotike.

¹⁵ Itea kóyea nemo íteovo ohone xe'éxa ne senóhiko enepo okoxé'exa, koane ákomakamo yuvâti enepo yuixápu kúveovo Vúnae, koane itukápumaka ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko xâne, koane itukápumaka sasá'iti nonékuke Itukó'oviti, koane éxotimaka kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti.

3

Nókone kó'iyea ne inuxínoti ítuke Itukó'oviti ihíkaxoti imokóvokutike

¹ Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye, koati kaná'uti koane koati motovâti kúveovokono. Harâ'a: Enepone xâne kaha'ati itúkeovo inuxínoti ítuke Itukó'oviti ihíkaxoti ya imokóvokuti, koati únati itukéti kaha'a.

² Itea enepone kaha'âti itúkeova, konókoti itúkeovo ákoti évekinokonoku emó'uinokono ápeyeya váhere ítuke. Konókotimaka ákoyea apí'a yêno, koane

éxea sayá'ikopeovo, yoko éxea kixoku pónea isóneu ya uhá koeti koekúti. Konókotimaka itúkeovo únati kixoku itúkeovo, koane konókoti ú'uso kóyeya kátarakea koêkuti simoâti óvokuke. Konókotimaka itúkeovo éxoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti.

³ Ako yusíka itúkeovo yómoti kumá'am. Ákomaka yusíka itúkeovo ísukenati po'i xâne, itea konókoti itúkeovo koati únati koane itúpa'ikoti. Konókotimaka púvea ápeyeya orixókokoti. Ákomaka yusíka ixómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyeya tiûketina.

⁴ Konókotimaka éxea kíxoaku ne íhae óvoku, koane éxea kíxoaku koéxokexea ne xe'éxaxapa, saya'íkoati koane íhíkaxoati itúkeovo teyoti po'i xâne.

⁵ Vo'oku enepone hóyeno ákoti exâ kíxoaku ne íhae óvoku, ákomo kalíhuina éxea inúxino xâne imokóvokutike.

⁶ Ákomaka yusíka itúkeovo inámati kutípoti Jesus, mará'inamo kapáyasakeapa, akúteamo kixókonoku Ndeâpu kapayásokopovo yanekôyoke, kutí'inoke kopúhikopeati Itukó'oviti nonékuke, kuxokónoti káxe ipíhohonokonopemo.

⁷ Konókotimaka itúkeovo teyonéti xapákuke xâne ákoti itukapu kutípoti Jesus, maka hákone vekínoaku Ndeâpu íkorokea váhereke, kutí'inoke mani hána'iti téyapana.

Ndeákinu

⁸ Kúteanemaka koêku ne noivókoetihiko itúkeovo ko'ítuketi imokóvokutike, enepone ndeákinu. Konókotimaka itúkeovo teyonéti ákoti itukáheapu. Ákomaka yusíka itúkeovo yómoti kumá'am. Ákomaka yusíka ixómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyeya tiûketina.

⁹ Konókotimaka yuíxeovahiko hókea ne kaná'uti kixovókuti kutípone ûti, enepone ákoti exákana mekúke, kouhapu'ikinovike Itukó'oviti kó'oyene, koane ákoyea ítukaheapu hókea.

¹⁰ Konókotimaka hixópeokono ya ítukeke Itukó'oviti. Enepo itukápu xâne ákoti évekinokonoku emó'uinokono ápeyea váhere ítuke, motóvane ítúkeovo ndeákinu.

¹¹ Kúteanemaka koeku yêno ne ndeákinu. Konókoti ítúkeovo teyonéti, ákoti itukapu ítukenati xêti po'ínuhiko xâne. Konókotimaka éxea kixoku ítúkea isóneu ya uhá koeti koekúti, koane ítúkeovo xâne motovâti kúveovokono ya uhá koeti koekúti.

¹² Enepohikone ndeákinu, ako yusíka pí'ayea yêno. Konókotimaka éxea kíxoaku ne xe'éxaxapa koane íhae óvoku.

¹³ Yoko enepohikone ndeákinu koati únati kixoku ítúkea ítuke Itukó'oviti, itopónotimo ítúkeovo koati teyonéti, koane iyúseotimo ítúkeovo é'exo kixoíxoati ne kaná'uti kixovókuti hó'e ûti, motókeinoke koyúhoyea koêku.

¹⁴ Ngúxoá ákoyeamo ánju'ikene noínjopeopi Timotí, itea yundóxinoake ra koekúti,

¹⁵ maka enepo anju'íkene, yéxane nókone kó'iyea ûti imokóvokutike, enepone óvoku ne koati kaná'uti Itukó'oviti, enepone kotíxovoku koane koukophonovokumaka ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

¹⁶ Koati hána'iti ne ihíkavvoti ákoti exákana mekúke, kouhapu'ikovotine kó'oyene, enepone kutípone ûti. Énomone râ'a:

Enepone simoâti ra kúveu mêum, íkutipasikovovi, uti xâne. Kouhapu'ikea sasá'iko ne Sasá'iti

Omíxone Itukó'oviti. Noíxoamaka ánjuhiko, enepone ovoxe Itukó'oviti íhae vanúke. Perékaxokono koêku xoko póhutihiko poké'e óvohikoku xanéhiko yara kúveu mêum. Kutípokono yâye yara poké'e, ina pihôpo vanúkeke xoko êno hána'iti ihayú'iuti ópoku.

4

Koêku ne kopové'akoatimo íhikaxea ne emo'u Itukó'oviti

¹ Ú'urapu'i kíxoá Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koêkumo yaneko káxehiko ye'éxapune hunókoku ra mêum, ápeyeamo xâne kurí kixoti kúveovo Itukó'oviti, hokópoti aúpu'ikenati, páhoe Satánae, koane íhíkavoti ítuke ndémoniuhiko,

² íhikaxone xâne ákoti oponóvo ítuke, koyúhoti ítúkeovo sasá'iti, íhíkaxotimaka koekúti ákoti akaná'u, itea ákone eápapu ítúkeovo pahukóvoti, vo'oku ítúkeovo váhere koekúti ixomo ítúkohiko.

³ Enepohikonê'e, ako síka kóyenoyeahiko koane ko'ímaya ne xâne. Anêkomaka nikokónoti ákoti sikâ níkeokono, koyúhoti ítúkeovo pahukóvoti nikokóno. Itea uhá koeti nikokónoti, aínovo poréxovike Itukó'oviti, motovâti níkea úti koeku víkoro'ixinova, uti kutípoti Jesus, uti exoâtimaka ra kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke.

⁴ Vo'oku uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, aínovo únati, epó'oxo itukovo víkoró'ixinovatine xoko Itukó'oviti, ako yusíka kutí kíxeokono ákoti aunáti.

⁵ Koati sasá'iti vo'oku yuho Itukó'oviti emó'uke, koane vo'oku vitúkinoá orásaum.

Nókone kó'iyea ne únati ko'ítúkeinoti Vúnae

⁶ Enepomo ihíkexa po'ínuhiko ûti xoko Jesus ra koekútihiko, itimo koati únati ko'itúkeinoti Kristu Jesus. Epó'oxo enepora emo'u Itukó'oviti kitípone, enepora únati ihíkavoti hékone, koxunákopitimo ikéneke Vúnae koeku yíxivoa.

⁷ Itea hako kemokénoa ne xetihí koeti ákoti itóponone, íhikaxone xâne ákoti hakâ ne kaná'uti ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti. Hara yíxapuxo, kóxuna'ixivo ikéneke Itukó'oviti.

⁸ Vo'oku enepone ixómoyea yuíxovo kóxunakea mûyo ne xâne, ako ahíkapu yónoku ne itópoinoake. Itea enepone yuíxeovo kóxuna'ixeovo ikéneke Itukó'oviti, ákomo hunókoku ne itópoinoake, vo'oku apêtimo yara koeku kó'oyene koánemakamo seâpa vanúkeke.

⁹ Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye, koati kaná'uti, koane koati motovâti kúveovokono.

¹⁰ Énomone yupíhinovo kóxuna'ixeovo ûti, vivokóponovoti ko'ítukeyea ûti, vo'oku hane kuvóvo ûti ne koati kaná'uti Itukó'oviti, enepone usó koyêti koíteovo uhá koeti xâne, áko'oneoxo ne kutipoâti.

¹¹ Ixíke'aka, koane íhikexa xanéhiko ra koekútihiko.

¹² Ako yusíka ápeyea xâne ákoti itúkopike pohu vo'oku itíkivo inámatiko, itea ya xapákuke ne kutípoti Jesus, itíkapu koati motovâti hókeokono kixoku itúkeovo, ya kixeku keyúhoyi, ya kixeku itíkivo, koáne ya ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko xâne, koánemaka ya kívivo Itukó'oviti yóko'omaka ya sasá'iyea iséneu.

¹³ Tukú koeti aungápapu xikóyoke, yíxapu yíhoiki emo'u Itukó'oviti xapákuke xâne. Yéxakamaka nókone kó'iyea, koane íhikexamaka emo'u Itukó'oviti.

14 Iké'itukexa ne íparaxeopike Itukó'oviti, yéxone itíki ítukeke, enepone kouhupu'ikinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne inuxínoti itukéti êgerejake yanekôyoke, enepo koyuhó'inopi ítukexeopike Itukó'oviti, enepo ipíhoamaka vò'u titíkuke haxakínopiti ítukeke Itukó'oviti.

15 Yíxapa ra koekútihiko, koane kékuna'ixapu itíki, maka naíxane uhá koeti xâne ne kixeku keúkoponivo ya ítukeke Itukó'oviti.

16 Yokóhiyanavo, koane yokóhiyanamaka ra ihíkauvoti. Ípihea tumúne ra itukéti vo'oku ixéáneye, hainamo póhutine îti koítovo Itukó'oviti, itea itóvotimakamo ya pahúnevo ne xanéhiko kamokénopiti.

5

Éxokoa Poulu ne Timóti nókone kó'iyea enêko xânehiko

1 Hako kepayásokinovo hóyeno xuv'e'eti ya itíke. Seyá'ika enepo áva pahúnevo, itea kutí íxea yá'a enepo yenekâ. Kene ne homoêhouhiko, kutí íxea pe'ínuhiko.

2 Kutí íxeamaka mémaina ne úsotine senóhiko. Kene ne ârunoehiko, konókoti sasá'iyea iséneunoa tiyoâti, kutí kixeâtimaka mekéxa.

3 Hivá'axa ne ivokóvotinehiko îma koati pohúxovoti, ákoti po'i huvu'óxoati.

4 Itea enepo áva xe'éxaxapa ítukovo amósenoxapa, konókoti ítúkeovo énomone katarákopa, vo'oku konókoti ítúkeovo íhae óvokuke yuúxovo ne xâne inúxotike. Konókotimaka éxea xâne poréxopea ne ítukeinoa há'a yoko êno, itukóvo ôxu yoko ôse. Vo'oku koati ponóvoti xoko Itukó'oviti nê'e.

⁵ Enepone ivokóvoti îma koati pohúxovoti, ákoti po'î huvo'óxoati, Itukó'oviti kuvóvo, koane kóyekutine itúkea orásaum. Káxe, yóti véyo épemo'ixea Itukó'oviti huvó'oxea.

⁶ Kene ne ivokóvoti îma yuixóvoti itúkea váhere úhepune mûyo, kutí koe ivokóvotine upánini ápeyeako yara kúveu mêm.

⁷ Pehúkaikopo po'ínu ûti itúkea ra koekúti yara yúndoenopi, maka hákone évekinokonoku emó'uinokono ápeyea váhere ítuke.

⁸ Enepone xâne kutípoti Jesus, itea ákoti kataráka iyéno, ínapoxo ne oveâti kúveu óvoku, koati xâne ákotine itúkoake ne hó'e ûti, epó'oxo hana'íne pahúnevo yane xâne ákoti hóko Itukó'oviti.

⁹ Hako yutoxóvo îha ne ivokóvoti îma xapákukehiko ne huvó'oe égereja enepo hákoxovoti itopóno sesenta koeti xoénaena, koane konókoti itúkeovomaka póhutine ko'îma neko imá'ikene.

¹⁰ Konókotimaka itúkeovo sêno únati kixoku itúkeovo, koane únatimaka kixoku koéxokexea xe'éxaxapa, ú'uso koyêtimaka kátarakea koêkuti simoâti óvokuke, koane ú'uso koyêti kutí kixópeovo ovoxéti huvó'oxea ne po'ínuhiko kasása'iupo Jesus. Konókotimaka itúkeovo huvo'óxoti apêti nókone, koane yuixóvoti itúkea uhá koeti únati koekúti.

¹¹ Kene ne inámatiko sêno ivokóvoti îma, hako yitoxí îha xapa îha po'ínuhiko huvó'oeti, vo'oku enepo yupihápu xuná'iyea kahá'ayea ko'ímapea, ko'imápotimo. Yane ákonemo itúka ne inúxoti yûho itúkeovo haxakínovoti ítuke Kristu.

¹² Koati iyúseotimo itúkeovo pahukóvoti nê'e, vo'oku ákoyea itúka neko inúxoti yûho ákoyeanemo

okó'imapo, koane itúkeovomo póhutine ítuke Itukó'oviti yuíxovo.

¹³ Haina póhutine itea koeku kó'iyeaneye, turíxovomaka óyohikeovo ovohí kó'iyea koane ákoyeane okó'ítuke, koane yónoheyea ya xapa ko'óvokuti. Yoko haina pohúneti ovohí kó'iyea ákoyea ítuke, itea koati itúkotimaka xêti po'ínuhiko xâne, koane oposí'ixoti éxea koeku ítuke po'i xâne mani ákoti itukapu yuíxovone, koukóponotimaka xêti mani ákoti yusîka koyúhoyeokono.

¹⁴ Ngahá'ainoakopo ne inámatihiko sêno, ivokóvoti îma, ko'ímapea koane koéxokexea xe'éxaxapa, yoko itúkeovo únati katarákoti óvoku, maka hákone évekinoaku yuho puvoti hó'e úti koyúhoyea ákoyea aúnati ne ítuke.

¹⁵ Vo'oku koati apêti senóhiko, ivokóvoti îma, itavókeatine ra hó'e úti, hokópotine Satánae.

¹⁶ Enepone sêno ivokóvoti îma apêti iyéno, konókoti itúkeovo iyéno huvo'óxo, maka hákone yupihóvo kátarae ne êgereja. Yanê'e, koati motovâti itúkeovo senóhiko ivokóvoti îma ákoti po'i katarákoati huvó'oxo ne êgereja.

Nókone itúkea kutípotihiko Jesus ya xoko inuxínoti imokóvokuti

¹⁷ Enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike koati mbiú kixoti ko'ítukeyea, motókea kurí'uxinokono námoe, koane ínixeokono itúkeovo teyonéti, áko'oneoxo ne ivokóponovoti koyúhoyea emo'u Itukó'oviti koane íhikaxea.

¹⁸ Yoko énomonemaka kuteâti ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Hako ike'áki pâho ne vûi enepo huva'áxapi ókonuheinopea ne ítóvotine ha'i tiríku” kôe, koyúhoti koêku ne ko'ítuketi kónokea

ápeyeya nîka. Ina koe'íkomaka: “Koati motokeâti ápeyeya námoe ne ko'ítuketi” koémaka.

19 Itukovo apêti koyúhoti ápeyeya váhere ítuke ne inuxínoti itukéti imokóvokutike, ako yusíka poéhayeya xâne koyuhoâti. Konókoti pí'ayea, áko'o mopó'ayea xâne noixoâti, koane koyuhoâtimaka itúkeovo koati kaná'uti kó'iyeaneye, ina yusíka kutípeokonoxo.

20 Kene ne po'ínu ûti xoko Jesus ovóheixoti pahunévotike, seyá'ika nonékuke uhá koêti ya imokóvokutike, maka pikáne kíxeaneye ítuke ne po'ínuhiko kutípoti Jesus.

21 Nonékuke Itukó'oviti yoko Kristu Jesus koánemaka ne sasá'itihiko ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti, injíko'okopi itíki ra koekúti ngixínopike yarâ'a. Ako yusíka seyá'iki po'ínuhiko xâne koeku ketíxi íníkene, itea konókoti kutikokó kíxi seyá'iki uhá koeti xâne pahukóvoti.

22 Hako iyovó kôa yokóvo ípihi veô'u tutíkuke ne xâne keha'âti hexákinoa ítuke Itukó'oviti. Hako kitipásea ne xâne itúkoti váhere. Yokóhiyanavo maka itíkapune xâne koati sasá'iti.

23 Hako poehâne úne yénovoheixo, itea kalihú íxea yénoyivomaka víyum vo'oku yeópone yokóvoike, vo'oku kayú kayu kóyeyea ne yaríne.

24 Ápe pahúnevo xâne íiyuse koyêti iyonoâti yuhoíkovokutike. Kene pahúnevo po'ínuhiko xâne, poéthane xu'ikénene ina iyusêo.

25 Kúteanemaka koêku ne únati kixoku itúkeovo ne xâne. Ápe okó'ikeakuneye iyúseo ne únati kixoku itúkeovo. Kene po'ínuhiko, ako aká'ikaneye iyúsea, itea kóyeaneo urápu'iyea.

6

Nókone kó'iyea ne ahinoêti yoko pataraûxati

¹ Uhá koeti kutípoti Jesus apêti pátarauxa, konókoti téyeya ne pátarauxa ya uhá koeti koekúti, maka hákone koemóke'ekono iha Itukó'oviti koánemaka ne ihíkavoti hókone úti.

² Kene ne ahinoêti apêti pátarauxa kutípotimaka Jesus, enepone itúkeovo kopo'ínukokoti xoko Jesus ne pi'âti, haina kixo'êkoti ákoyea okónokoa téyeya pátarauxa vo'ókuke. Konókoti inamá'axoyea kox-uná'ixovo ko'ítukeinoa, vo'oku enepone pátarauxa namukópati ne únati ítukeinoa, koati po'ínu xoko Jesus, koane koati xâne ákoti omotóva okóvo. Íhikexa ra koekúti hiko koane ixíke'aka kónokea itúkeokono.

Koêku ne koati kaná'uti vîrikuxea

³ Enepo áva ihíkaxoti ihíkavoti ákoti itukápa ne ponóvoti ihikaxeovike Vúnae Jesus Kristu, itea itúkeovo pó'iti yane ihíkavoti koyuhó'inoviti kónokea vitúkeovo teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, enepone hó'e úti,

⁴ koati kapayásokovoti nê'e, epó'oxo ako éxone. Poéhane kahá'a turíxea yumopókokoti koane okopókokoti vo'oku kixó'ekone ne emo'úti hiko. Yoko énomone ápeino xâne kahá'ati anú'ukeokoko, koane opósi'okeovokoko yoko ihákeokoko. Énomonemaka ápeino vaheréxinokokoti isóneu,

⁵ koane orixókokoti. Koati ákoti hunókoku kó'iyeaneye xapa xâne pahukóvoti isóneu, ákotine ne kaná'uti kixovókuti xokóyoke, inixoâti hikomaka itúkeovo únati namúkope tiúketi ne itúkea ítuke Itukó'oviti.

⁶ Kene kaná'uti írikuxea ne xâne vo'oku itúkea ítuke Itukó'oviti, itea haína ya tiúketi. Koati vo'oku

ákoyea aina íyakapu, koane vo'oku úhepeyeya isóneu ikéneke Itukó'oviti.

⁷ Koáhati ákoti apeínoviti inâ vipuhíko yara kúveu mêum, koane ákomakamo ápahuina vomópone vipuhíkapea ra kúveu mêum.

⁸ Koeku ápeyeya nika úti yoko vípovo, yusikóne úhepeyeya visóneu koane ákoyea aina víyakapu.

⁹ Itea enepohikone xâne kahá'ati írikuxea, ako oríko aúpu'ikeokono koane íkorokeovo váhereke kixovókuti vo'ókuke. Ákomaka oríko íyokeovo koekúti ákoti itópoinoake, ominoâtimaka hána'iti tiveko koêku. Koati énomone íkorokinovo ne xâne váhereke koane énomone iyónopinokono ipihóponovokutike.

¹⁰ Vo'oku koati turi ákoti tôpi kó'iyevoku pahunévoti ne yupíheovo íyokeovokono ne tiûketi. Yoko koati apêti xâne itavókopeatine ne kúveovo Jesus vo'oku íyokeovo tiûketi, koane koati ihaxíkopinovotimaka êno kotíveti koekúti vo'ókuke.

Enékeake Poûlu ne Timóti

¹¹ Kene íti Timotí, iti koati kaná'uti hokoti Itukó'oviti, yahíkuxipa ne koekúti kuteâti. Yíxapu péni ítike koane itíkivo teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku itíkivo. Yíxapumaka kívivo Itukó'oviti koane ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Itíkapumaka ákoti kurí ixa ítuke, koane itíkapumaka itúpa'ikoti.

¹² Kéxuna'ixapu kuteâti koeku kóxuna'ixeovo húndaru, koeku itíki ne únati itukéti hó'exepike Vúnae. Yane itepónoatimo ne apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti, enepone kutí'inokemaka ihaxíkopiti Itukó'oviti héki. Énomonemaka kutí'ino

keyuhoâti nonékuke êno xâne yanekôyoke itíkivo kutípoti Vúnae.

¹³ Nonékuke Itukó'oviti, enepone poréxoti ápeyea ne uhá koeti koekúti, koane nonékuke Kristu Jesus, enepone ákoti píka koyúhoyea ne kaná'uti kixovókuti nonékuke Pilátu,

¹⁴ mbahúkopi heu-heú kíxi itíki páhoenopi Itukó'oviti, motovâti ákoyea xâne koyúhoti koemó kíxea itíki. Énomone íxea ukeâti kó'oyene tukú koetímo káyukopovope Vúnae Jesus Kristu.

¹⁵ Koati aukópovotimo nê'e simapúne kaxéna. Yane koutáta'ixoatimo Itukó'oviti, poéhanane motokêa iháyú'ikeokono, poéhanemaka itukóvo éxoti koeku uhá koeti koekúti, enepone koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko nâti, únaemaka uhá koeti po'ínuhiko pahúkoti,

¹⁶ poéhanemaka itukóvo úkeaku ne apéyeati ákoti hunókoku. Koáhati êno xúnati uhápu'ine xokóyoke ákoti itoâti ahí'okeova. Ako xâne noixoâti, ákomaka íta xâne komómoyea. Itúkapuneikopo énomone ihayú'ikokono, koane énomone itukóvo koati payásoti pahúkoti ya uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Ákoyeneyeoxo.

Koêku ne xâne iríku

¹⁷ Enepone xâne ênoti apeínoati yara koeku kó'oyene, yenéka ákoyea kapáyasakapu vo'oku enó'iyea apeínoati, koane ákoyea kuvápa ne apeínoati, vo'oku ákomo oríko uké'eyea. Itea konókoti itúkeovo Itukó'oviti kuvóvo, enepone ákoti kamaxátikavi, porexó'ovitimaka uhá koeti koekúti vo'oku kahá'ayea ikó'elokexea vokóvo.

18 Yenékahikomaka itúkea únati, koane itúkeovo iríku nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke ne únatinoe ítuke. Yenékamaka ákoyea kamáxatika po'ínuhiko xâne, koane usó kóyeyea huvó'oxea ya nókone,

19 motovâti ítixoepa apeínoati ákoti uké'eyeaku, kuvónonemo ya káxehiko keno'ókoti ya xoko Itukó'oviti. Akoéneye, itopónoatimo ne koati kaná'uti apéyeati íhae xoko Itukó'oviti.

Hunókoku yútoe Poûlu yonoti xoko Timóti

20 Kene îti Timotí, yokóhiyana ne itukéti pónepike Itukó'oviti itíki. Yokóhiyanapamaka ne yuhutihí koêti, ákoti itópoinovike, ákotimaka parexá'avi koukoponeovo ûti ikéneke Itukó'oviti. Hoko kemokénoa yûho ne okópoti hó'e ûti, enepone iháxoneti koati kaná'uti exóneti, itea koati yupihóvoti ákoyea malíke'eka.

21 Vo'oku anêko xâne hokoâti nê'e kutí'inoke itavókopeati ne kutípone ûti.

Itúkapu seánakopike Itukó'oviti yóvoheixonoe.

Hunókokune.

Emo'u Itukó'oviti
New Testament in Terêna (BR:ter:Terêna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Terêna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Terêna [ter], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Terêna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

9434667b-9ee2-59e4-93dc-3a75fa6b3851